

Elpyvä maa ja maaseudun konstit

Taloushistorian näkökulmasta keskeistä kehityksessä on ns. polkuriippuvuus. Se tarkoittaa, että aiemmin-jo-tehdyt eli historialliset investoinnit rajaavat sitä, miten ja mitä kohti seuraavilla investoinneilla voidaan edetä. Näin investoinnit ovat ikään kuin askelia, jossa joka askelella avautuu jossakin suunnassa uusia mahdollisuuksia avaava horisontti. Esimerkki: Suomen oloissa kohtuuton satsaus ydinenergiaan on ollut aiheuttamassa metsäteollisuuden nykyistä kriisiä, joka on vakavin 140 vuoteen. Halvan energian näkökulma on estänyt metsäteollisuutta kehittämästä uusia tuotteita.

Elvytyksen näkökulmasta tärkein lisäsatsaus Suomen maaseudulla on EU:n elvytyspakettiin kuuluva panostus Suomen maaseudun tietoverkkoihin. Edellyttäen, että paketista syntyy sopu julkisuudessa olleelta pohjalta.

Kotimaisen elvytyksen maaseutua koskevan osan punainen lanka on bioenergiassa. En tähän yhteyteen ole koonnut, mitä kaikkea bioenergia-asioissa on viime aikoina tehty, mutta olen varma, että Pekkarisen ministerikautta tullaan pitämään näissä asioissa käänteenä.

Kolmas suhdannetilanteeseen liittyvä huomio on se, että taantuman oloissa suomalaisten matkailu on muuntunut kotimaanmatkailuksi. Asetelma suosii paitsi Lappia, myös maaseutumatkailua. Tähän liittyy myös ilmastonmuutokseen liittyviä tekijöitä: kun hyväluminen talvi käy harvinaiseksi, tulee lumesta matkailuvaltti kaikkialla siellä missä sitä on hiihdettäväksi asti. olen myös aistivinani, että kulttuurisesti on tapahtumassa jotain Matkailu-maaseutua suosivaa.

Mutta mitä maaseutu voi itse tehdä näiden polkuriippuvuuksien ja horisonttien maailmassa? Sanotte luultavimmin, että vastaus on yrittäjyydessä. Mutta ei ole. Tässä kohden on paikallistettavissa **maaseudun kehittämisen massiivinen virhe**.

Itse olen 30 vuotta pohdiskellut maaseudun kehitysnäköaloja ja tarkastellut asiaa viimeisen 15 vuotta kylätoiminnan eli maaseudun omatoimisuuden näkökulmasta. Tällöin perushavaintoni on: **asuminen on maaseudun tärkein elinkeino**. Havainto on tahallisesti ilmaistu näin, jotta kuulija joutuisi ponnistelemaan sen kimpussa. Tiedän myös, että monen maaseudun kehittäjän, TE.-keskusten viranhaltijoiden ja kansanedustajienkin on vaikea tätä teesiä hyväksyä. Kaiken lisäksi se on virallisen ohjelma-opin vastaista. Mutta totuus on, että uutta yrittämistä ei luoda maaseudulle tai sijoiteta maaseudulle, ellei maalla asuminen ole yrittäjälle tärkeä arvo. Mikäli yritys harkitsee sijaintipaikkaansa ns. "puhtaalta pöydältä" ei ole mitään liiketaloudellisia syitä sijoittaa toimintaa maaseudulle. Maaseudulla jo toimivan yritystoiminnan ohjelmallinen edistäminen on eri asiaa, ja näiden yritysten tapauksessa yrittäjän elämä on jo ankuroitu maaseudulle.

Jos asuminen on maaseudun tärkein elinkeino, tulee keskeiseksi asiaksi mahdollistaa **uudisrakentaminen maaseudulle** (se on maalaiskyliin). Tässä kunnat ovat edelleen keskeisiä toimijoita. Niiden kaavoituspolitiikka ratkaisee. Kuntien politiikat näissä asioissa voivat olla hyvin erilaisia, oli lainsäädäntö mitä tahansa. Ja edelleen: ammattilaisen kannalta uskottavat kyläkaavoituskäytännöt ovat se tie, jolla vastahakoisten kuntien kanta pehmenee.

Strategisesti tästä asumisen avainasemasta pitäisi tehdä myös se johtopäätös, että maaseudun kehittämisestä vastaavien tahojen pitäisi systemaattisesti ottaa tarkasteltavakseen ne argumentit, joilla maalla asumista jarrutetaan tai estetään. Edelleen on päällimmäisenä se vaikutelma, että ilmastonmuutoksen torjunnan nimissä asutus haluttaisiin keskittää kävelymatkojen etäisyydelle rautatieasemista. Todellisuudessa johtopäätös ilmaston muutoksesta on sellainen yhdyskuntarakenne, jossa asiat on optimoitu **bioenergian kuljetusmatkojen mukaan**.